



O'QITUVCHINING INNOVATSION FAOLIYATIDA IJODIY IMKONIYATNI RIVOJLANTIRISH MUAMMOLARI

Meliyeva Dilfuza O'ralovna

Denov tadbirkorlik va pedagogika instituti o'qituvchisi

Alimardonova Gulchexra Ziyodullayevna

Denov tadbirkorlik va pedagogika instituti Pedagogika fakulteti

Boshlang'ich ta'lim yo'nalishi 5 bosqich talabasi

<https://doi.org/10.5281/zenodo.17334319>

Annotatsiya: Mazkur maqolada o'qituvchining innovatsion faoliyatida ijodiy imkoniyatlarni rivojlantirish muammolari keng yoritiladi. Pedagogik jarayonlarda kreativlikning o'rnini, innovatsion faoliyatning asosiy xususiyatlari, ijodiy salohiyatni rivojlantirishda mavjud qiyinchiliklar va ularni bartaraf etish yo'llari ilmiy tahlil etiladi. Shuningdek, xorijiy mamlakatlar tajribasi, milliy ta'lim tizimidagi islohotlar va o'qituvchilarning kreativ kompetensiyasini shakllantirish imkoniyatlari ko'rib chiqiladi.

Kalit so'zlar: innovatsion faoliyat, ijodkorlik, kreativlik, o'qituvchi, ta'lim texnologiyalari, motivatsiya, rivojlanish.

Аннотация: В данной статье подробно рассматриваются проблемы развития творческих возможностей учителя в инновационной деятельности. Анализируется роль креативности в образовательном процессе, особенности инновационной деятельности, трудности в развитии творческого потенциала и пути их преодоления. Кроме того, освещается опыт зарубежных стран, реформы в национальной системе образования и возможности формирования креативной компетентности педагогов.

Ключевые слова: инновационная деятельность, творчество, креативность, учитель, образовательные технологии, мотивация, развитие.

Annotation: This article comprehensively examines the problems of developing teachers' creative abilities within the framework of their innovative activities. It analyzes the role of creativity in the educational process, the characteristics of innovative activity, the difficulties in developing creative potential, and the ways to overcome them. Furthermore, it highlights the experiences of foreign countries, reforms in the national education system, and the opportunities for developing teachers' creative competencies.

Keywords: innovative activity, creativity, teacher, educational technologies, motivation, development.

Bugungi globalashuv davrida ta'lim tizimi jamiyat taraqqiyotini belgilovchi asosiy omil sifatida maydonga chiqmoqda. Innovatsion yondashuvlar, yangi texnologiyalar va metodlarning ta'lim jarayoniga kirib kelishi o'qituvchidan nafaqat bilimdonlikni, balki ijodiy yondashuvni ham talab etmoqda. Zero, ta'lim samaradorligi bevosita pedagogning kreativ fikrlashiga va innovatsion faoliyatni amalga oshirishga bog'liqligiga bog'liqdir.

O'zbekiston Respublikasida so'nggi yillarda ta'lim sohasini tubdan yangilash, o'quv dasturlarini modernizatsiya qilish, zamonaviy texnologiyalarni joriy etish jarayoni faol amalga oshirilmoqda. Bunda o'qituvchi nafaqat bilim yetkazuvchi, balki ijodkor shaxs sifatida ko'rilmogda. Shu bois pedagogning innovatsion faoliyatida ijodiy imkoniyatni rivojlantirish muammolari dolzarb masalaga aylanmogda.

Innovatsion faoliyat pedagogning yangilik yaratish, ilg'or tajribalarni amaliyotga tatbiq etish, ta'lim jarayonini samarali tashkil etish qobiliyatini anglatadi. Bu faoliyatning asosiy jihatlari:

1. Yangi metod va usullarni qo'llash;
2. O'quv jarayonini interfaol tashkil etish;
3. Fanlararo integratsiyani amalga oshirish;
4. Axborot-kommunikatsiya texnologiyalaridan foydalanish;
5. Ta'limda muammoli vaziyatlar yaratib, o'quvchini izlanishga undash.

Innovatsion faoliyat ijodiy yondashuvsiz samarali bo'lishi mumkin emas. Shu sababli pedagogik mahorat va kreativlik bir-birini to'ldiruvchi tushunchalardir.

Ijodiy imkoniyat — bu o'qituvchining shaxsiy salohiyati bo'lib, yangi g'oyalarni ishlab chiqish, muammolarga noodatiy yechim topish va dars jarayonini qiziqarli tashkil etish imkonini beradi. Pedagog ijodiy yondashuv orqali:

1. O'quvchilarda mustaqil fikrlashni rivojlantiradi;
2. Ularda yangilik yaratishga intilishni shakllantiradi;
3. Ta'lim jarayonini shaxsga yo'naltirilgan tarzda tashkil etadi;
4. O'quvchilarning motivatsiyasini kuchaytiradi.
5. Ijodiy imkoniyat pedagogik jarayonda innovatsion g'oyalarning asosiy manbai sifatida namoyon bo'ladi.

Pedagogning ijodiy salohiyatini ochib berishda psixologik omillar katta rol o'ynaydi. Motivatsiya, ijobiy muhit, erkin fikrlashga sharoit yaratish ijodiy yondashuvni rivojlantiradi. Shuningdek, o'qituvchining o'z-o'zini rivojlantirishga bo'lgan ishtiyoqi, yangiliklarga ochiqligi ham kreativlikni shakllantirishda muhimdir. Agar pedagog o'z faoliyatiga qiziqish bilan yondashsa, u holda dars jarayoni ham samarali va qiziqarli bo'ladi.

Ijodiy imkoniyatlarni rivojlantirishda qator muammolar uchraydi:

- An'anaviy metodlarga bog'liqlik – ko'plab o'qituvchilar yangilikdan ko'ra, ko'p yillik odatiy yondashuvlarni afzal ko'radilar.
- Yangiliklardan xabardorlik yetishmasligi – zamonaviy metodlar va texnologiyalar haqida ma'lumot olish imkoniyatlari cheklangan.
- Moddiy-texnik baza muammolari – barcha maktablar zamonaviy texnologiyalar bilan to'liq ta'minlanmagan.
- O'qituvchilarning yuklamasi ko'pligi – ijodiy faoliyat uchun vaqt yetarli emas.
- Kreativ muhitning sustligi – ta'lim muassasalarida erkin fikrlash va yangilik yaratishga to'liq sharoit mavjud emas.

Ushbu muammolarni bartaraf etish uchun davlat siyosatida pedagoglarni qo'llab-quvvatlash, malaka oshirish kurslarini kengaytirish va motivatsiya tizimini kuchaytirish lozim.

Ijodiy imkoniyatni rivojlantirish uchun quyidagi yondashuvlar samarali hisoblanadi:

- Interfaol metodlar – munozara, debat, klaster, rol o'ynash.
- Loyihaviy ta'lim – amaliy topshiriqlar orqali ijodkorlikni rivojlantirish.
- STEAM yondashuvi – fanlarni integratsiya qilish asosida ijodkorlikni kuchaytirish.
- Muammoli vaziyatlar – talabalarni noodatiy fikrlashga o'rgatish.
- Raqamli texnologiyalar – onlayn platformalar, multimedia, virtual laboratoriyalar.

Xorijiy tajribalar



- a. Finlyandiya: pedagog erkinligi, ijodkorlikni rag'batlantirish.
- b. Janubiy Koreya: o'qituvchilarni IT texnologiyalar asosida tayyorlash.
- c. AQSh: STEAM dasturlari orqali o'qituvchilarni ijodiy faoliyatga jalb qilish.
- d. Xitoy: o'qituvchilarning kreativ faoliyatini davlat siyosati darajasida qo'llab-quvvatlash.
- e. Singapur: ta'limni innovatsion loyihalar orqali tashkil qilish, o'qituvchilar uchun maxsus kreativlik dasturlari.

f. O'zbekiston ta'lim tizimi ham bosqichma-bosqich ushbu tajribalarni o'zlashtirib bormoqda.

O'qituvchi kreativ salohiyatini baholash va rivojlantirish yo'llari:

- a. O'qituvchi kreativ salohiyatini baholash mezonlari:
- b. Darsda innovatsion metodlardan foydalanish;
- c. O'qituvchilarni ijodiy fikrlashga undash darajasi;
- d. Yangilik yaratish tashabbuslari;
- e. Ilmiy izlanishlarda ishtirok etishi.

Rivojlantirish yo'llari:

- ❖ Muntazam malaka oshirish kurslari;
- ❖ Xorijiy tajribalarni o'rganish;
- ❖ Seminar-treninglarda qatnashish;
- ❖ Grantlar va loyihalarda ishtirok etish.

O'qituvchilarning ijodiy imkoniyatlarini yanada rivojlantirish uchun:

1. Innovatsion texnologiyalardan foydalanish bo'yicha qo'shimcha o'quv kurslari tashkil etish.
2. Kreativ pedagoglarni moddiy va ma'naviy rag'batlantirish.
3. Xalqaro hamkorlikni kengaytirish.
4. Ta'lim muassasalarida kreativ muhit yaratish.
5. Pedagoglarning ilmiy izlanishlarini qo'llab-quvvatlash kerak.

Xulosa qilib aytganda, o'qituvchining innovatsion faoliyatida ijodiy imkoniyatlarni rivojlantirish zamonaviy ta'limning asosiy shartlaridan biridir. Kreativ pedagog ta'lim jarayonini nafaqat samarali, balki qiziqarli qiladi, o'qituvchilarda mustaqil fikrlash va tashabbuskorlikni rivojlantiradi. Shunday ekan, pedagoglarning ijodiy imkoniyatlarini rivojlantirish davlat siyosatining ustuvor yo'nalishlaridan biri bo'lib qolishi lozim.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. Abduqodirov A.A. Innovatsion ta'lim texnologiyalari. – Toshkent: "O'qituvchi", 2021.
2. Qodirova M., Rustamova S. Pedagogik mahorat va kreativlik asoslari. – Samarqand: SamDU nashriyoti, 2022.
3. Meliyeva D.O. Boshlang'ich sinf o'quvchilarining mustaqil ishlash ko'nikmalarini innovatsion yondashuv asosida takomillashtirish mexanizmi. – Inter education & global study, 2025.
4. Мелиева, Д. (2024). Boshlang'ich sinf o'quvchilarining mustaqil ishlash qobiliyatini rivojlantirishning davlat miqyosidagi ahamiyati. Журнал универсальных научных исследований, 2(5), 1106-1108.